

Bomen Beter Begrijpen – Gids voor praktisch beheer

*Wim Peeters, Uitgeverij Sterck & De Vreese, 2023,
ISBN 9789056158910, 252 pag, inclusief verklarende
woordenlijst en bronnen, € 27,50*

Een bosbouwvriend en collega wees me op dit boek, omdat het veel interessante inzichten zou bevatten over bomen in het bos. Relevante kennis die veel te weinig een rol speelt in onze vakwereld. Nieuwsgierig geworden besloot ik het boek van de Vlaamse lector Groen en boombeheer te gaan lezen. Vanaf de eerste pagina werd ik gegrepen door de toegankelijke, heldere schrijfstijl en de wijze waarop de auteur de lezer stap voor stap inwijdt in het leven van de boom. Het boek leest bijna als een thriller. Maar is het daarmee ook inhoudelijk een goed boek voor vakgenoten?

Om maar gelijk duidelijk te zijn: dit is geen fantasierijk bomenknuffelboek á la Peter Wohlleben, al gaat het wel over de wonderlijke en complexe levensvorm die bomen maken tot de dragers van hun omgeving, of het nu gaat om een open veld, een stad of een bos. De opbouw van het boek, dat uit twaalf hoofdstukken bestaat, is logisch en leidt de lezer geleidelijk naar diepere kennislagen. De relatie tussen mens en boom vormt de basis. Het eerste hoofdstuk behandelt de 'nutswaarde' van bomen in een historisch, maar soms naar een wat spiritueel neigend, perspectief. Daarbij plaatst Peeters het eendimensionale rendementsdenken, dat bij boom- en bosbeheerders nogal eens domineert, tegenover een meerdimensionaal perspectief van ecosysteemdiensten met veel meer dan alleen financieel profijt voor de langere termijn. In de volgende hoofdstukken diept Peeters tel-

kens een onderwerp uit: Wat is in feite een levende boom en wat is groei feitelijk, in het licht van de cyclus van de seizoenen? Hoe verdedigt een boom zich tegen onheil en wat betekent dat voor zijn uiteindelijke verschijningsvorm (en de daarmee samenhangende fysische eigenschappen)? Hoe zit het met de grote variatie aan groeivormen waarmee de verschillende boomsoorten zich van elkaar onderscheiden en die wellicht kenmerkender zijn dan de bloeiwijze die taxonomen als uitgangspunt hanteren?

Het aangetoonde vermogen van bomen om waar te nemen, zelfs over grotere afstanden, en om met elkaar en met andere organismen daarover te communiceren en daarop gericht te reageren, leidt tot de intrigerende vraag of er dan sprake kan zijn van een vorm van intelligentie. Zo presenteert de auteur het ene na het andere wetenschappelijke inzicht in een onderlinge samenhang. Hij legt vele verbanden en relaties, waaronder ook nieuwe voor mij. Met verbanden en relaties doel ik zowel op fysiologische als ecologische, taxonomische, economische, bosteeltkundige en ... (noem maar op) verbanden.

Door deze inzichten onderscheidt het boek van Peeters zich van de gebruikelijke uitgaven over bomen en bossen. En toch is het boek ook praktisch. De subtitel 'Gids voor praktisch beheer' is terecht gekozen. Want aangevuld met de praktische consequenties van de beschreven kennis, is het boek waardevol voor elke boomverzorger en beheerder: waar moet je op letten bij gebruik en verzorging van bomen in de stad, welke verschillende boomsoorten passen in een aanplant goed bij elkaar (en welke niet)? Wat is een zinvolle voorbereiding van een plantplek (en wat niet), hoe kun je het beste snoeien, hoe bevorder je de weerstand tegen aantastingen en hoe beheer je veterane bomen?

Conclusie: een keigoed boek, een must voor iedereen die professioneel met bomen (en dus ook met bos) werkt of je nu mbo of wetenschappelijk geschoold bent. Voor het maken van goede beheerkeuzes is begrip van hoe bomen op veelal soortspecifieke wijze (over)leven en zich ontwikkelen essentieel. Tegelijk is het boek zo praktisch, dat boomverzorgers en beheerders er veel inzichten en onderbouwingen voor hun vakgebied in zullen vinden. Bij het schrijven van deze recensie worstelde ik met hoe ik recht kan doen aan zo'n boek. Door voorbeelden aan te halen geef ik slechts flarden, als enkele maten uit een pianoconcert of penseelstreken uit een geschilderd mees-terwerk. Met deze beknopte beschrijving doe ik absoluut geen recht aan de totale kwaliteit van dit boek, maar als de nieuwsgierigheid van menig lezer is gewekt, is mijn missie geslaagd.

Erwin Al